

ČMRLJAK, KAJ PA JE TO?

Najdobrodušnejša in izredno pridna živalca med divjimi čebelami so čmrlji. Kar nekaj ljudi je, ki jih imajo radi, kot rejec pa se pri nas pojavlja le gospod Janez Grad. Ljubitelji čmrljev imajo svoje društvo v Ljubljani.

Dr. Janez Grad ne redi čmrljev zaradi medu, ampak iz želje, da bi pomagal ohraniti najbolj ogrožene slovenske čmrlje sivčke in črnčke. Po vzoru pravega kranjskega čebelnjaka si je postavil čmrljak v svojem rojstnem kraju, v Petelinjah pri Ljubljani. Kot otrok je čmrlje ogrebal. To je delal tako, da je vzel njihova gnezda in jih odnesel domov v škatli, nato pa s slamico iz njihovega satja srkal med.

Kadar se v čmrljaku na pomlad naseli preveč mladih matic, jim dr. Grad olajša boj za preživetje tako, da jih podari soljubiteljem čmrljev. Vzrok, da odda matice je tudi v pomanjkanju hrane, ker ljudje prezgodaj in prepogosto kosijo travo in zato ni cvetic. Dr. Grad kosi svoj travnik samo enkrat na leto, julija, ko znova medijo travniki v soseščini.

Čmrlja družina je »enoletnica«, kar pomeni, da matica živi le eno leto, pri čebelah pa več let. Čmrlja matica je najprej delavka, kar čebelja ni nikoli in je vedno kraljica.

Edina v družini čmrljev prezimi matica in je na pomlad čisto sama in zato mora prvi mesec sama skrbeti za jajčeca. Ker ne more prehraniti vseh, so prve čmrlje delavke čisto majhne. Ko je dovolj delavk, matica ne izletava več in tudi delavke so večje. Število delavk je največje sredi poletja in takrat se ne izlegajo več. Namesto njih se izlegajo mlade matice in samčki – trotki.

(Prirejeno po besedilu: Zgonik, A. *Kraljica samo za eno poletje*, DELO, 18. 7. 2003.)

Pozorno preberi besedilo in odgovori na vprašanja v celih povedih. Piši s pisanimi črkami.

1. O kateri vrsti divjih čebel govori besedilo? **Besedilo govori o čmrljih.**
2. Kdo je gospod Janez Grad? **Gospod Janez Grad je rejec in ljubitelj čmrljev, ki ima svoje društvo v Ljubljani.**
3. Zakaj dr. Grad redi čmrlje? **Dr. Grad redi čmrlje iz želje, da bi pomagal ohraniti najbolj ogrožene slovenske čmrlje sivčke in črnčke.**
4. Kaj je čmrljak? **Čmrljak je panj za čmrlje, narejen po vzoru kranjskega čebelnjaka.**
5. Kaj pomeni, da je čmrlje ogrebal? Izpiši poved, ki govori o tem. **To je delal tako, da je vzel njihova gnezda in jih odnesel domov v škatli, nato pa s slamico iz njihovega satja srkal med.**
6. Kaj stori dr. Grad z maticami spomladi? Zakaj? **Dr. Grad podari matice spomladi soljubiteljem čmrljev. S tem jim zaradi naselitve preveč mladih matic olajša boj za preživetje. To naredi tudi zaradi pomanjkanja hrane, ker ljudje prezgodaj in prepogosto kosijo travo in zato ni cvetic.**
7. Kaj pomeni, da je čmrlja družina »enoletnica«? **Čmrlja družina je »enoletnica« pomeni, da matica živi le eno leto.**
8. Primerjaj čmrljo in čebeljo matico. **Čmrlja matica v primerjavi s čebeljo živi le eno leto in je najprej delavka. Čmrlja matica edina prezimi v družini čmrljev.**
9. Kdo v čmrlji družini spomladi skrbi za jajčeca? Zakaj? **Spomladi za jajčeca v čmrlji družini skrbi matica, ker edina preživi zimo.**
10. Kdaj je število delavk največje? **Število delavk je največje sredi poletja.**
11. Kaj je trot? **Trot je samec čmrlja.**